

Stödprocessavdelningen

*Ändringar vägledningen 2013:
Redaktionella ändringar du istället för
länsstyrelsen
Flera överträdelser under samma år: sid 9
Djurmärkning ändring av bedömning av djur
med en bricka: sid 13*

Avdragsvägledning för tvärvillkor 2013

Användningsområde för vägledningen

Denna vägledning ska underlätta för er på länsstyrelserna att göra enhetliga bedömningar vid minskning av lantbrukares stödbelopp till följd av konstaterade överträdelser av tvärvillkor. Vägledningen innefattar avsnitt om bedömningar av djur- eller arealrelaterade överträdelser och ett avsnitt om mindre överträdelser.

Vägledningen är uppdelad i olika avsnitt. Först kommer ett inledande avsnitt med bland annat de allmänna förutsättningarna för tvärvillkoren. Sen kommer avsnitt som handlar om de mindre överträdelserna, om avsiktliga överträdelser och om upprepade överträdelser. Det sista avsnittet handlar om gradering av djur- och arealrelaterade överträdelser. I slutet av anvisningen kan du hitta exempeltexter som du kan använda när du skickar brev till lantbrukaren och länkar till olika webbplatser där du kan hitta mer information.

- Avgränsningar
- Allmänna förutsättningar för tvärvillkoren
- Nyckelbegrepp
- Grundprinciper för överträdelse
- Mindre överträdelser
- Dokumentation i kontrollprotokoll och checklistor
- Kriterier för mindre överträdelser
- KommunikERING och uppföljning
- Avsiktlig överträdelse
- Upprepning av överträdelse
- Gradering av djur eller arealrelaterade överträdelser
- Krav 6.2 Stalljournaler
- Krav 6.3 Märkning av djur
- Krav 6.4 Rapportering till CDB
- Krav (NORM) 19.1 Igenväxning och underhåll av åkermark
- Krav (NORM) 19.3 Att bibehålla en viss mängd permanent betesmark

- Krav (NORM) 19.4 Igenväxning av betesmark och slåtterängar
- Krav (NORM) 19.5 Bete och slåtter i betesmark och slåtterängar
- Exempel på brevtexter om mindre överträdelser

Avgränsningar

Främsta målgruppen för denna vägledning är länsstyrelsernas jordbrukarstödshandläggare och beslutsfattare. Vägledningen är inriktad på vad som ska hända när överträdelser har konstaterats, inte på hur själva tvärvillkoren eller kontrollrutinerna är utformade.

Allmänna förutsättningar för tvärvillkoren

Tvärvillkoren består av två delar, verksamhetskrav och skötselkrav. Verksamhetskraven består av ett antal EU-direktiv och EU-förordningar som lantbrukarna måste beakta för att få fullt stöd. Skötselkrav (god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden) fastställs av medlemsstaten baserat på normer i bilaga III till rådets förordning (EG) nr 73/2009. Gemensamt för verksamhetskrav och skötselkrav är att den enskilda lantbrukaren drabbas av minskning av stödbeloppet i det fall kontrollmyndigheterna konstaterar överträdelse av reglerna.

De grundläggande principer som gäller vid överträdelser av tvärvillkor gäller även för extra tvärvillkor för miljöersättningar. De senare har sin grund i rådets förordning (EG) nr 1698/2005 och baserade tillämpningsbestämmelser som finns i kommissionens förordning (EG) nr 1975/2006.

Vägledningens beräkningsprinciper baseras på artiklarna 70-72 i kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 och är inprogrammerade i IT-systemet Ararat som länsstyrelserna använder i sin handläggning av stödärenden. Utifrån registrerade kontrollresultat räknar systemet fram ett förslag till procentsats för minskning av stödbelopp i de fall lantbrukaren har överträtt tvärvillkoren. Länsstyrelsen har möjlighet att justera den framräknade procentsatsen, t.ex. i fall där länsstyrelsen anser sig ha goda skäl att frångå principerna i denna vägledning eller vid avsiktliga överträdelser. Orsaken till att frångå dessa principer ska i varje enskilt fall motiveras och dokumenteras i en tjänsteanteckning som sparas i lantbrukarens akt.

Nyckelbegrepp

- **område** – det tvärvillkorsområde som rättsakten tillhör. Verksamhetskraven är indelade i tre områden: 1. miljö, 2. folkhälsa, djurhälsa och växtskydd samt 3. djurskydd. Skötselkraven utgör ett fjärde område inom tvärvillkoren. De extra tvärvillkoren för miljöersättningar räknas från och med 2010 in i område 1 (växtnäringsrelaterade extra tvärvillkor) respektive 2 (växtskyddsrelaterade extra tvärvillkor).

- **rättsakt** – aktuell EU-lagstiftning, exempelvis nitratdirektiv, habitatdirektiv med flera.
- **krav** – utifrån aktuell rättsakt fastställt krav (motsvarande begrepp för skötselkrav är norm). En rättsakt kan innehålla flera krav.
- **bedömningsvärde** – den siffra (heltalen 1, 2 eller 3) som länsstyrelserna graderar överträdelsens allvar, omfattning och varaktighet. Generellt gäller att bedömningsvärdet 1 motsvarar 1 procent beloppsminskning, 2 motsvarar 3 procent och 3 motsvarar 5 procent. För vissa mindre överträdelser används bedömningsvärdet 0.

Grundprinciper för överträdelse

Enligt artikel 70.6 kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 ska detta betraktas som en enda överträdelse vid överträdelser av flera rättsakter inom samma tvärvillkorsområde. Vid överträdelser av flera tvärvillkorsområden ska varje överträdelse beaktas för sig och sedan adderas. Vid första tillfället överträdelser konstateras får minskningen av stödbeloppet uppgå till högst 5 procent. Detta innebär att om en lantbrukare bryter mot avloppsslamdirektivet och nitratdirektivet (båda direktiven faller under område miljö) ska detta betraktas som en enda överträdelse vid beräkning av beloppsminskning. Om lantbrukaren däremot bryter mot djurmärkningsreglerna (område folk- och djurhälsa) och nitratdirektivet (miljö) ska minskningen för respektive område summeras. Minskningen av stödbeloppet får dock högst uppgå till 5 procent vid första tillfället.

Så här bestämmer du en minskning

Utgångspunkten för att fastställa minskning är att du gör en bedömning av överträdelserna utifrån kriterierna allvar, omfattning och varaktighet samt anger ett bedömningsvärde för respektive överträdelse. För att kunna göra en sammanvägd bedömning av vilken effekt överträdelser ska få på stödet krävs en princip för hur kontrollresultatet ska omvandlas till en procentsats för beloppsminskning. Den sammanvägda bedömningen för respektive krav bör utgöras av det genomsnittliga bedömningsvärdet för överträdelsens allvar, omfattning och varaktighet. I de fall något av kriterierna inte är aktuellt används endast det faktiskt noterade antalet bedömningsvärden i genomsnittsberäkningen. Om det genomsnittliga värdet hamnar på 1,50 eller 2,50 avrundas den samlade bedömningen nedåt till närmaste heltal (se exempel nedan).

Tabell 1. Exempel på beräkning av genomsnittligt sammanvägd bedömning vid överträdelse inom en rättsakt

Krav		Bedömningsvärde	Sammanvägd bedömning
1	Allvar	2	2 ($([2 + 1 + 2] / 3 = 1,67)$)
	Omfattning	1	
	Varaktighet	2	
2	Allvar	1	1 ($([1 + 1 + 2] / 3 = 1,33)$)
	Omfattning	1	
	Varaktighet	2	
3	Allvar	2	1 ($([2 + 1] / 2 = 1,50)$)
	Omfattning	1	
	Varaktighet	Ej aktuellt	

Tabell 2. Exempel på minskning vid flera överträdelser inom samma område

Område	Rättsakt	Krav 1	Krav 2	Krav 3	Minskning
Miljö	Avloppsslam		1		1 %
	Nitrat	2	1	1	3 %
Total minskning					3 %

Eftersom alla överträdelser är har begåtts inom samma område används den högsta siffran, i detta fall bedömningsvärdet 2. Detta trots att lantbrukaren i exemplet har ytterligare överträdelser. Observera att en rättsakt kan innehålla flera krav.

Tabell 3. Exempel. Minskning vid flera överträdelser inom flera områden

Område	Rättsakt	Krav 1	Krav 2	Krav 3	Minskning
Miljö	Avloppsslam		2		3 %
	Nitrat	1	1	1	(1 %)
Folk- och djurhälsa	1760/2000			1	1 %
Skötselkrav		2			3 %
Total minskning					5 % (7 %)

När flera överträdelser berör olika områden adderas minskningen. I detta fall begränsas dock avdraget till 5 procent första gången.

Mindre överträdelser

Detta avsnitt innehåller exempel på överträdelser som Jordbruksverket anser vara så kallad mindre överträdelse. Det utesluter inte att du hittar andra exempel på mindre överträdelser.

1. Det här kan vara en mindre överträdelse

Av artikel 24.2 rådets förordning (EG) nr 73/2009 (direktstöden) och, från och med stödåret 2010, artikel 51.4 rådets förordning (EG) nr 1698/2005 (miljöersättningar och kompensationsbidrag) och kommissionens tillämpningsförfordningar framgår att lantbrukaren kan slippa avdrag på stöden om en tvärvillkorsöverträdelse betraktas som mindre överträdelse mot bakgrund av dess allvar, omfattning och varaktighet. För att lantbrukaren ska slippa avdrag på stöden måste du meddela lantbrukaren om den mindre överträdelser. Sedan ska lantbrukaren åtgärda den inom den tidsfrist som länsstyrelsen bestämmer. Överträdelser som utgör en direkt folk- eller djurhälsorisk får enligt EU-förordningarna inte betraktas som mindre överträdelse.

2. Dokumentation i kontrollprotokoll och checklistor

I bedömningsdelen av kontrollprotokoll och checklistor ska kontrollanten markera med Ja eller Nej om en tvärvillkorsöverträdelse bedöms som mindre överträdelse eller inte. Samma förfarande gäller oavsett om lantbrukaren har en eller flera mindre tvärvillkorsöverträdelser inom samma eller flera tvärvillkorsområden.

Du måste gradera även mindre överträdelser.

Även om överträdelsern bedöms som mindre måste du gradera den med bedömningsvärden på vanligt sätt. Normalt sett är endast bedömningsvärde 1 relevant för annars är det normalt sett inte heller rimligt att betrakta det som en mindre överträdelse. Graderingen behövs för att överträdelsern ska få genomslag på stöden om det visar sig att lantbrukaren inte utnyttjar möjligheten att rätta till den brist som kontrollanten har konstaterat.

I kontrollinstruktionernas bedömningsmatriser finns det en kolumn med kriterier för mindre överträdelser för en del tvärvillkor. Med undantag för kontroller av skötselkrav ska överträdelser av den graden ges bedömningsvärde 1, i kombination med ett kryss för Ja vid Mindre överträdelse. I kontrollinstruktionen för arealbaserade kontroller framgår det vad som gäller för skötselkraven.

3. Kriterier för mindre överträdelser

En överträdelse kan betraktas som mindre endast om kontrollanten vid kontrolltillfället bedömer att överträdelsern

- A. inte utgör en direkt risk för människors eller djurs hälsa, och
- B. med hänsyn till dess allvar och omfattning kan betraktas som så försumbar att det inte finns skäl för avdrag på lantbrukarens stöd, och
- C. leder till 1 procent avdrag men inte mer vid användning av ordinarie bedömningsvägledning.

Punkt A. innebär att begreppet mindre överträdelse inte ska användas till exempel när lantbrukaren har hanterat farliga ämnen på ett sätt som gjort att livsmedel eller foder direkt riskerat att bli hälsovådligt eller när djur har fått så lite eller dåligt foder att deras hälsa har utsatts för direkt risk. Överträdelser för märkning av djur kan endast betraktas som mindre i de fall av tappade örönmärken som beskrivs senare i denna vägledning. Brister i journalföring och CDB-rapportering av djur kan inte betraktas som mindre överträdelser.

Punkt B. innebär att överträdelsen ska ha utgjort en så liten risk med hänsyn till målet för den bestämmelse som har överträtts att det framstår som rimligt att helt avstå från avdrag på lantbrukarens stödbelopp.

Punkt C. innebär att det genomsnittliga bedömningsvärdet för allvar, omfattning och varaktighet högst får vara 1,5 eftersom högre genomsnitt än så leder till mer än 1 procent avdrag. Kombinationer av bedömningsvärden som kan vara aktuella är därmed:

- Tre 1:or eller två 1:or och en 2:a i fall när alla tre kriterierna bedöms, till exempel för djurskydd.
- Två 1:or eller en 1 och en 2:a i fall där två av kriterierna bedöms, till exempel för flertalet kontrollpunkter om avloppsslam.
- En 1:a i fall där endast ett av kriterierna bedöms till exempel för vissa av skötselkraven för jordbruksmark.

4. Kommunikering och uppföljning

Du ska på lämpligt sätt säkerställa att lantbrukaren upphör med de mindre överträdelserna, och i möjligaste mån åtgärdar dem. Uppföljningen får göras på olika sätt beroende på i vilken av följande två kategorier överträdelsen passar in. Exempel på kommuniceringstexter finns i bilagan till denna vägledning.

Om lantbrukaren har en blandning av mindre och ”normala” överträdelser kommer det att bli avdrag på stöden även om lantbrukaren väljer att snabbt åtgärda de mindre överträdelserna. Det kan ändå finnas ett intresse för lantbrukaren att få chans att åtgärda de mindre överträdelserna, eftersom det i så fall inte räknas som upprepning om länsstyrelsen senare inom en treårsperiod hittar överträdelser igen inom samma krav.

Kategori 1: Mindre överträdelse som kan åtgärdas inom viss tid

För att en konstaterad överträdelse ska höra hemma i denna kategori ska den utöver kriterierna ovan även bedömas som möjlig att åtgärda inom rimlig tid.

Exempel på överträdelser som bör betraktas som mindre i kategori 1:

- En otillåten påverkan i ett Natura 2000-område omfattar mindre än 10 kvadratmeter eller 5 procent av området och är möjlig att åtgärda snabbt.
- Foder till idisslare innehåller fiskmjöl, men inget tyder på att det fodret har använts.
- Skiljeväggarna mellan kalvboxar är inte genombrutna men kalvarna får kontakt via boxfronten.

- Stark igenväxning av betesmark eller sly och buskar på åkermark förekommer på högst 0,10 hektar per skifte.

Det kan finnas fler exempel på detta eller Länsstyrelsen bestämmer när överträdelsen ska vara åtgärdad

Länsstyrelsen bestämmer när överträdelsen ska vara åtgärdad. Efter en riskbedömning och med hänsyn till vad som är rimligt i det enskilda fallet kan du bestämma när lantbrukaren ska ha åtgärdat överträdelsen. Åtgärdandet ska enligt EU-bestämmelserna vara utfört senast vid utgången av påföljande år, det vill säga för överträdelser som konstateras 2012 måste åtgärdandet vara utfört senast vid slutet av 2013. De flesta små brister är lätt åtgärdade och normalt sett är det bra för både lantbrukarna och myndigheterna att ärendena får ett snabbt avslut. Om inte leveranstider eller andra skäl som lantbrukaren själv har svårt att påverka motiverar något annat rekommenderar Jordbruksverket att länsstyrelserna ger lantbrukaren en tidsfrist på tre veckor räknat från när länsstyrelsen skickar ut meddelandet om att mindre överträdelser har konstaterats.

En överträdelse leder inte alltid till avdrag

Förutsatt att lantbrukaren åtgärdar överträdelsen och styrker detta på ett sätt som länsstyrelsen anser tillfredsställande leder överträdelsen inte till avdrag på stöden. Sättet att styrka åtgärden ska innefatta någon form av läsbar dokumentation, eller bilder som kan jämföras med kontrollantens foton av hur det såg ut vid kontrolltillfället. Om lantbrukaren inte kan styrka åtgärden på ett bra sätt bör ett uppföljande besök göras av länsstyrelsens kontrollant.

Vi utgår från att de flesta åtgärdar sina brister

När Jordbruksverket har utformat rutinerna kring mindre överträdelser har vi utgått från att de flesta lantbrukare väljer att åtgärda bristerna för att därmed slippa avdrag på vissa stöd. Om lantbrukaren inte åtgärdar överträdelsen och i rätt tid styrker att detta är gjort faller överträdelsen inte längre inom begreppet mindre överträdelse. Noteringarna i kontrollprotokoll och checklistor och IT-system måste då ändras. Sedan ska du fatta beslut om avdrag med 1 procent enligt de ordinarie bedömningsvärdena i ärendet, baserat på befintliga uppgifter från kontrolltillfället. Om vi redan har betalat ut stöd ska du fatta nytt utbetalningsbeslut och kräva tillbaka 1 procent av lantbrukarens stödbelopp. Du får inte stoppa en utbetalning eller fatta tvärvillkorsbeslut i de fall icke färdigutredda tvärvillkorskontroller är det enda som återstår före utbetalningsbeslut i ett stödärende. Om utredningen senare visar att avdrag ska göras får det bli i form av återkrav.

Kategori 2: Mindre överträdelse som inte går att åtgärda

En konstaterad överträdelse i denna kategori är en försummelse som det är för sent att rätta till men som ändå är liten enligt kriterierna ovan. Exempel på överträdelse som bör kunna betraktas som mindre i denna kategori:

- Växtskyddsmedel har använts i för hög dos, men dosen har överskridit den tillåtna med högst 10 procent.

- Halm har bränts på åkermark efter skörd, men den areal som påverkats av halmbränningen är högst 0,10 hektar.

Uppföljningen av ärenden i denna kategori kan bestå av riktad information till lantbrukaren om just de regler som hon eller han har överträtt, samt att detta jordbruksföretag ges en högre vikt i kommande års riskanalys för det aktuella tvärvillkoret.

Avsiktlig överträdelse

Så länge din bedömning är att överträdelsen är en försummelse får minskningen av stödbeloppet vara högst 5 procent första gången (artikel 71.4 i kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009). Om däremot du bedömer en överträdelse som avsiktlig gäller enligt artikel 72 i nämnda förordning att minskningen av stödbeloppet i normalfallet ska sättas till 20 procent, med möjlighet till variation mellan 15 procent och 100 procent. Begreppet avsikt bör användas endast i samband med grova överträdelser som föranlett bedömningsvärde 3, och undvikas om inte länsstyrelsen kan styrka att lantbrukaren haft för avsikt att

1. erhålla fullt stöd utan att försöka följa tvärvillkoren eller
2. genom aktiva åtgärder åstadkomma den skada för miljö, hälsa eller djurskydd som orsakats av överträdelsen.

Exempel på punkt 1 kan vara att lantbrukaren sökt ersättning för betesmark som utgör en betydande andel av lantbrukarens hela ansökta areal utan att sätta upp stängsel eller göra några som helst ansatser att skaffa egna eller hyra in andras betesdjur.

Exempel på punkt 2 kan vara att lantbrukaren spridit gödsel på en betydande areal vid en tidpunkt som inte är tillåten. Även om kommunen meddelat lantbrukaren att inte sprida gödsel på just den marken vid den tidpunkten.

Så här ska du redovisa en avsiktlig överträdelse

I de fall kontrollanten bedömer att en överträdelse är avsiktlig ska kontrollanten markera Ja vid Avsiktlighet bör utredas i kontrollprotokoll som innehåller den möjligheten, i annat fall Nej. I samband med arealkontroller ska kontrollanten när denne bedömer en överträdelse som avsiktlig sätta N på kontrollpunkten 50 TV Tvärvillkor allmänt OK. Motsvarande vid CDB-kontroller är kontrollpunkt nr 1. Länsstyrelsen får sedan i samband med handläggning av tvärvillkorsärendet ta ställning till om man anser att dokumentationen från kontrollen på ett rättssäkert sätt styrker att lantbrukaren avsiktligt har överträtt tvärvillkoret i fråga.

Upprepning av överträdelse

Det är en upprepad överträdelse om kontrollmyndigheten upptäcker att en lantbrukare inte uppfyller ett visst krav eller norm hos en lantbrukare flera gånger under en löpande treårsperiod (kalendersårvis).

I samband med att en överträdelse registreras sker en automatisk kontroll i IT-systemet som kontrollerar, om en likadan överträdelse registrerats under föregående två kalenderår och för att överträdelsen i så fall ska hanteras som en upprepning. Upprepning kan uppstå under ett och samma kalenderår, om det sker flera tvärvillkorskontroller av kravet/normen samma år, men IT-systemet kan inte hantera det automatiskt. Vid upprepning under samma kalenderår måste du därför göra en manuell uträkning av avdraget, enligt samma regler som vid vanlig upprepning. Då är det viktigt att skriva in en fritext med information om vilka kontroller/kontrolltillfällen som avses.

Effekten av upprepad överträdelse ska vid första upprepningen vara att du drar av tre gånger så stor andel av lantbrukarens stödbelopp som följer av det innevarande årets sammanvägda bedömning av den upprepade överträdelsen. Om överträdelse inom samma krav eller norm konstateras i mars och november 2013 är det upprepning i stödsammanhang, förutsatt att lantbrukaren har uppmärksammats på den föregående överträdelsen och har haft möjlighet att åtgärda den.

Om överträdelse inom samma krav eller norm har konstaterats i november 2012 och i mars 2013 utgör överträdelsen 2013 en upprepning, förutsatt att lantbrukaren har uppmärksammats på den föregående överträdelsen och har haft möjlighet att åtgärda den.

Upprepning inom ett krav där överträdelsen klassades som mindre överträdelse och därför inte ledde till avdrag på stöden första gången räknas inte som upprepning. Beräkning vid upprepning påbörjas alltså endast om avdraget tidigare varit minst 1 procent.

Vid ytterligare upprepning ska den avdragsprocent som fastställdes vid närmast föregående upprepning multipliceras med tre. Dock finns en begränsning vid 15 procent. När den gränsen har uppnåtts ska du informera lantbrukaren om att ytterligare upprepning inom samma krav/norm kommer att betraktas som en avsiktlig överträdelse. Detta kan i förlängningen i extrema fall leda till att lantbrukaren utesluts från stödsystemen både innevarande och nästföljande år. Om ytterligare upprepning konstateras efter att gränsen 15 procent har uppnåtts sker multiplikation med tre utan någon övre gräns.

Exempel: En lantbrukare missar att sköta CDB-rapporteringen av sina nötkreatur på rätt sätt år efter år. 2011 var missen så stor att länsstyrelsen fastställde avdraget till 3 procent. Vid kontroll 2012 konstaterar du att läget har försämrats så att det nu motsvarar 5 procent avdrag. Eftersom det är första upprepningen blir resultatet 3×5 procent = 15 procent, samt att du varnar lantbrukaren om att eventuell ny upprepning kommer att betraktas som avsiktlig överträdelse.

När fel återigen konstateras år n ska länsstyrelsen bortse från begränsningsregeln på 15 procent. Avdraget år N blir därför 3×15 procent = 45 procent

Tabell 4. Exempel vid upprepning av olika områden.

År	Område	Rättsakt	Krav 1		Upprepning	Minskning
År N-2	Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd	Djurmärkning	6.3		1%	
	Total minskning					1%
År N-1	Miljö	Avloppsslam	3.1		3%	
	Total minskning					3%
År N	Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd	Djurmärkning	6.3		1	(3*1%) 3%
	Miljö	Avloppsslam	3.1		1	(3*3%) 9%
	Miljö	Nitrat	4.1			3%
						15%

Vid upprepningar inom samma tvärvillkorsområde där avvikelserna inträffar olika år ska avvikelserna adderas (se tabell 4). Dock finns begränsning på max 15 % avdrag. (tabell 4)

Tabell 5 Exempel vid upprepning inom samma område

År	Område	Rättsakt	Krav 1	Krav 2	Upprepning	Minskning
År N-1	Miljö	Avloppsslam	3.1	1%		
	Miljö	Nitrat	4.1	3%		
	Total minskning					3%
År N	Miljö	Avloppsslam	3.1	1%	1	(3*1) 3%
	Miljö	Nitrat	4.1	3%	1	(3*3) 9%
	Miljö	Grundvatten	2.1	3%		3%
						12%

Vid upprepningar inom samma område där avvikelserna inträffar samma år ska överträdelser betraktas som en avvikelse, även vid upprepningar). Andra avvikelser (ej upprepningar) som inträffar ska adderas. (tabell 5)

Vissa specialfall kräver manuella justeringar

Under denna rubrik nämns några typfall som hittills varit mycket ovanliga i Sverige, där EU-bestämmelserna delvis lämnar utrymme för tolkningar och det därför är svårt att programmera in standardlösningar i IT-systemet. Länsstyrelserna måste därför vid behov göra manuella justeringar i dessa fall.

Beräkning av upprepning tillsammans med icke upprepning

I de fall som upprepningar tillsammans med icke upprepningar inträffar, behöver eventuellt en manuell justering göras i datorsystemet (JBR).

Om upprepningarna sker inom samma tvärvillkorsområde, men de tidigare felen inträffat olika år, ska avdragsprocenten för varje upprepat tvärvillkorsfel adderas. Eventuella icke-upprepningar adderas också ihop.

Om upprepningarna gäller exakt samma tvärvillkor (och inträffat samma år), ska bara den upprepning som ger högst avdragsprocent räknas. Eventuella icke-upprepningar adderas ihop med avdragsprocenten för upprepningarna.

När en överträdelse berör flera tvärvillkorsområden

I de fall ett krav inom verksamhetskraven är identiskt med en norm inom skötselkraven ska en överträdelse räknas till det aktuella verksamhetskravet. Det ska inte räknas dubbelt och inte räknas till skötselkraven.

Exempel: Växtnäringsbestämmelserna om höst- och vinterbevuxen mark utgör både verksamhetskrav (nitratdirektivet inom tvärvillkorsområde 1 Miljö) och skötselkrav inom känsligt område i Götaland. En överträdelse inom känsligt område i Götaland ska då hänföras enbart till verksamhetskravet. En överträdelse av dessa bestämmelser utanför känsligt område i Götaland berör däremot endast skötselkraven.

I de fall ett krav förekommer identiskt eller mycket lika inom flera verksamhetskrav inom olika tvärvillkorsområden bör en överträdelse hänföras till alla berörda verksamhetskrav av statistikskäl, men endast få enkelt genomslag vid beräkningen av avdrag på stöden.

Exempel: Krav på dokumentation av läkemedelsbehandlingar av livsmedelsproducerande djur finns både inom livsmedelshygienbestämmelserna (tvärvillkorsområde 2 Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd) och i djurskyddsbestämmelserna (tvärvillkorsområde 3 Djurskydd). Om bedömningsvärdena enligt kontrollresultatet leder till 3 procent avdrag i vart och ett av de båda områdena summerar IT-systemet det till 6 procent, men sätter en gräns vid 5 procent. Länsstyrelsen bör i ett sådant fall justera ned det summerade avdraget till 3 procent (eller den procentsats som behövs i det aktuella fallet för att undvika dubbel effekt av en och samma överträdelse).

Gradering av djur- eller arealrelaterade överträdelser

För flertalet tvärvillkor finns bedömningsvägledning i kontrollinstruktionerna. Som vägledning för gradering av överträdelser avseende identifiering och registrering av djur och vissa skötselkrav bör bedömningsvärden sättas enligt följande. Numreringen av de olika kraven nedan ansluter till en gruppering per rättsakt som Jordbruksverket upprättat bland annat i IT-systemet Ararat som länsstyrelserna använder vid handläggning av överträdelser av tvärvillkor.

Krav 6.2 Stalljournaler

Du ska sätta bedömningsvärde 0 om lantbrukaren saknar godkänd stalljournal för ett djurslag där bestämmelserna kräver en sådan, men där lantbrukaren på annat vis journalför uppgifter så att smittspårningen ändå kan säkerställas.

Utgångspunkten för bedömningsvärde i övriga fall av överträdelser bör vara antalet djur som finns i besättningen. En sammanvägd bedömning av överträdelsens allvar beräknas utifrån det antal djur som inte är införda i journalen i förhållande till antalet djur i besättningen.

Bedömningsvärde vid brister i journalföringen

1	1 djur eller högst 3 % av antalet djur i besättningen är ej journalförda
2	2-6 djur eller >3-30 % -"-
3	>6 djur eller > 30 % -"-

$$\text{Avvikelsen} = \frac{\text{Ej journalförda djur} + \text{ej utförda ur journalen}}{\text{Djur i besättningen} + \text{ej utförda ur journalen}}$$

Exempel: 10 djur i besättningen
1 djur ej journalfört

$$1/10 = 10 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 1 (1 djur)}$$

Exempel: 150 djur i besättningen
8 djur ej journalförda

$$8/150 = 5,33 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 2 (> 3 \% av antalet djur i besättningen)}$$

Exempel: 14 djur i besättningen
4 djur ej journalförda
3 djur ej utförda ur stalljournalen

$$(4+3)/(14+3) = 7/17 = 41,18 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 3 (>6 djur och > 30 \%)}$$

Krav 6.3 Märkning av djur

Du ska sätta bedömningsvärde 0 om följande grundförutsättningar är uppfyllda hos den enskilda lantbrukaren, och det ändå förekommer djur som har tappat sina öronmärken:

- Stalljournalföring och rapportering till CDB respektive får- och getregistret är i god ordning, med inga eller mycket få brister. Det specifika djuret som tappat öronmärke ska återfinnas i journal och CDB, för får eller get eller gris räcker det med rapportering på gruppnivå.

- Märkningen av djuren är generellt god, inget tyder på att lantbrukaren systematiskt åsidosätter märkningsbestämmelserna.
- Djur som har tappat sitt ena eller båda öronmärkena är tydligt och säkert identifierbart via exempelvis kvarvarande öronmärke, transpondermärkning kopplad till system för datautfodring och eller mjölkningsrobot eller uteslutningsmetod baserad på märkningen, journalföringen och eller CDB-rapporteringen av detta eller övriga djur i besättningen.
- Lantbrukaren har beredskap för att snabbt kunna rätta till uppkomna märkningsbrister. Det kan exempelvis vara att ha beställt ersättningsmärken eller att lantbrukaren beställer öronmärken senast första vardagen efter kontroll för djur märkta med en bricka.

Om ett djur har tappat det ena öronmärket eller båda öronmärkena

Djur som enligt bestämmelserna ska ha två öronmärken och där allt tyder på att de har varit märkta på rätt sätt men tappat det ena öronmärket ska inte orsaka beloppsavdrag i tvärvillkorssammanhang. Systematisk märkning med endast ett öronmärke är inte acceptabelt för djur som enligt bestämmelserna ska ha två märken.

Utgångspunkten är att djur som ska ha två öronmärken, men där djuret har tappat båda märkena, ska ge ett beloppsavdrag. Om de grundläggande kriterierna för öronmärkning ovan är uppfyllda och allt tyder på att djuret har varit märkt på rätt sätt, bör dock inget avdrag göras. Då är det snarare det tekniska systemet som brister, till skillnad från lantbrukarens vilja och rutiner.

I dessa fall måste länsstyrelsen via IT-systemet Regina försäkra sig om att lantbrukaren senast första vardagen efter länsstyrelsens märkningskontroll har beställt nya öronbrickor. Högst 10 procent av besättningen får ha tappat en bricka, för att slippa sanktion, förutom i besättningar under 20 djur då andra regler gäller. För besättningar på 1-9 djur är det ok med ett djur med en bricka. För besättningar med 11-19 djur är det ok med två djur med en bricka.

Toleransen bör inte omfatta mer än ett fåtal djur eller en liten andel av en stor besättning. Du bör vara extra försiktig om det finns minsta tecken på att lantbrukaren har låtit bli att göra vad som rimligen kan begäras för att upprätthålla en god märkningsstatus på djuren i besättningen.

Utgångspunkten för bedömningsvärde i övriga fall bör vara antalet omärkta djur som finns i besättningen, enligt följande gradering.

Bedömningsvärde vid brister i märkningen av nötkreatur, får och get

1	1 djur omärkt
2	2-4 djur eller högst 20 % omärkta djur av antalet djur i besättningen
3	>4 djur eller >20 % -"-

Exempel: 10 djur i besättningen
1 djur ej märkt

$1/10 = 10,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 10 djur i besättningen
3 djur ej märkta

$3/10 = 30,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 2 (3 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen
33 djur ej märkta

$33/150 = 22,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 3 (>20 % omärkta djur av antalet djur i besättningen)

Bedömningsvärde vid brister i märkningen av gris

1	1-6 djur eller högst 10 % omärkta djur av antalet djur i besättningen
2	7-8 djur -"- 20 % -"-
3	> 8 djur eller >20 % -"-

Exempel: 20 djur i besättningen
1 djur ej märkta

$1/20 = 5,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen
22 djur ej märkta

$22/150 = 14,66\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 2 (>10 % omärkta djur av antalet djur i besättningen)

Exempel: 150 djur i besättningen
33 djur ej märkta

$33/150 = 22,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 3 ($>20\%$ omärkta djur av antalet djur i besättningen)

Krav 6.4 Rapportering till CDB

Detta krav gäller enbart nötkreatur.

En sammanvägd bedömning av överträdelsens allvar beräknas utifrån det antal djur som inte är korrekt rapporterade i förhållande till antalet djur i besättningen plus antalet "övertaliga djur". Därvid summeras antalet överträdelser från följande tre grupper.

Händelser för följande fall ska vara rapporterade till CDB senast dagen före avisering av kontroll eller, då det gäller nyare händelser, inom föreskriven rapporteringstid.

1. Om ett djur kommet in i besättningen för mer än 10 dagar sedan ska det vara ankomstregistrerat hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan avisering av kontrollen.
2. För en kalv som är mer än 30 dagar gammal ska födelse rapporteringen vara ankomstregistrerad hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan avisering av kontrollen.
3. Om ett djur inte finns i besättningen sedan mer än 10 dagar sedan ska det vara ankomstregistrerat hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan avisering av kontrollen. Du ska kalla den här gruppen för övertaliga.

Bedömningsvärde vid brister i CDB-rapporteringen

1	1 djur eller högst 3 % avvikelse
2	2-6 djur - "- >3-30 % -"-
3	>6 djur eller >30 % -"-

Avvikelsen = $\frac{\text{Ej inrapporterade djur} + \text{ej utrapporterade}}{\text{Djur i besättningen} + \text{ej utrapporterade}}$

Exempel: 10 djur i besättningen
1 djur ej inrapporterade
0 djur ej utrapporterade

$(1+0)/(10+0) = 1/10 = 10\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen
4 djur ej inrapporterade
4 djur ej utrapporterade

$(4+4)/(150+4) = 8/154 = 5,19\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 2 ($>3\%$ avvikelser)

Exempel: 10 djur i besättningen
4 djur ej inrapporterade
3 djur ej utrapporterade

$(4+3)/(10+3) = 7/13 = 53,85\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 3 (>6 djur)

Krav (norm) 19.1 Igenväxning och underhåll av åkermark

Arealgränserna för detta krav avser summan av åkermark med oönskad vegetation och försumpning.

Mindre överträdelser: Högst 0,10 hektar åkermark med konstaterad överträdelser per skifte. Förutsatt att lantbrukaren inom av länsstyrelsen fastställd tid åtgärdar bristen ska effekten bli att bedömningsvärdet sätts till 0.

Bedömningsvärde 1: Totalt 0,01 – 0,20 hektar åkermark med konstaterad överträdelser, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelser.

Bedömningsvärde 2: Totalt 0,21 - 2,00 hektar åkermark med konstaterad överträdelser, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelser.

Bedömningsvärde 3: Totalt mer än 2,00 hektar åkermark med konstaterad överträdelser, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelser.

Krav (norm) 19.3 Att bibehålla en viss mängd permanent betesmark

Detta krav kan bli aktuellt för den enskilda lantbrukaren tidigast 2011, och då endast om landets totala andel betesmark, slåtteräng och långliggande vall 2011 sjunkit under vissa nivåer jämfört med 2005. Om detta inträffar kommer det att ställas individuella krav på att antingen begära tillstånd för att överföra nämnda typer av mark till annan användning, eller krav på att återskapa sådan markanvändning.

Krav (norm) 19.4 Igenväxning i betesmark och slåtterängar

Mindre överträdelser: Högst 0,10 ha betesmark/slåtteräng med konstaterad överträdelser per skifte. Förutsatt att lantbrukaren inom av länsstyrelsen fastställd tid åtgärdar bristen ska effekten bli att bedömningsvärdet sätts till 0.

Bedömningsvärde 1: Totalt 0,01 – 0,20 hektar betesmark eller slåtteräng med konstaterad överträdelser, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelser.

Bedömningsvärde 2: Totalt 0,21 - 2,00 hektar betesmark eller slåtteräng med konstaterad överträdelse, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelse.

Bedömningsvärde 3: Totalt mer än 2,00 hektar betesmark eller slåtteräng med konstaterad överträdelse, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelse.

Om en överträdelse har uppstått till följd av att lantbrukaren har följt en myndighets individuellt riktade råd eller anvisningar om hur just den marken ska skötas bör länsstyrelsen pröva möjligheten att besluta om undantag med stöd av 1 kap. 20 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:4) om direktstöd.

Krav (norm) 19.5 Bete och slåtter i betesmark och slåtterängar

Mindre överträdelse: Högst 0,10 hektar betesmark/slåtteräng med konstaterad överträdelse per skifte. Förutsatt att lantbrukaren inom av länsstyrelsen fastställd tid åtgärdar bristen ska effekten bli att bedömningsvärdet sätts till 0.

Bedömningsvärde 1: Totalt 0,01 – 0,30 hektar betesmark/slåtteräng med konstaterad överträdelse, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelse.

Bedömningsvärde 2: Totalt 0,31 - 4,00 hektar betesmark/slåtteräng med konstaterad överträdelse, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelse.

Bedömningsvärde 3: Totalt mer än 4,00 hektar betesmark/slåtteräng med konstaterad överträdelse, förutom fall som hamnar i kategorin mindre överträdelse.

Om en överträdelse har uppstått till följd av att lantbrukaren har följt en myndighets individuellt riktade råd eller anvisningar om hur just den marken ska skötas bör länsstyrelsen pröva möjligheten att besluta om undantag med stöd av 1 kap. 20 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2010:4) om direktstöd.

Denna vägledning har beslutats av stf avdelningschefen Christina Larsson. Britta Lundström har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Lars Hansson och Kristin Friberg deltagit.

Christina Larsson

Britta Lundström

På de här webbplatserna kan du hitta mer information

www.jordbruksverket.se

- Information om tvärvillkor finns både under ”Stöd” och ”Tillsyn”.
- Författningar, föreskrifter om direktstöd (SJVFS 2010:4)

www.riksdagen.se

- Förordningen (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m.

<http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Här kan man via menyvalet ”Enkel sökning” hitta mycket av EU:s lagstiftning, bland annat

- rådets förordning (EG) nr 73/2009 som handlar om grunderna för direktstöd och tvärvillkor
- kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 som innehåller bestämmelser om kontroller och minskning av direktstödsbelopp
- rådets förordning (EG) nr 1698/2005 som utgör grunden för miljöersättningar och kompensationsbidrag
- kommissionens förordning (EG) nr 1975/2006 som innehåller bestämmelser om kontroller och minskning av miljöersättningsbelopp.

www.miljohusesyn.nu

- Miljöhusesyn 2013 kan beställas i pappersform eller användas som e-tjänst.

Bilaga – exempel på brevtexter om mindre tvärvillkorsfel

Här finns det exempel på allmänna texter som länsstyrelsen kan använda i brev som ni skickar ut tillsammans med övrig kommunikering av kontrollresultatet. Avsikten är att visa vad lantbrukaren i praktiken behöver göra för att slippa avdrag på jordbrukarstöden efter att ha fått en tvärvillkorsöverträdelse klassad som ”mindre”. Varje länsstyrelse får utforma sin egen text. I själva tvärvillkorsärendet finns ingen skyldighet för lantbrukaren att rätta till en mindre överträdelse. Det är ett frivilligt erbjudande – rätta till bristen och slipp avdrag eller låt saken bero och ta den ekonomiska konsekvensen av det. Du ska inte se på texterna som beslut utan som information med tillhörande erbjudande. Att det sedan enligt svenska miljö-, hälso- eller djurskyddsbestämmelser kan bli aktuellt med beslut som inte har med stöden att göra är en annan sak.

1. Brev om mindre tvärvillkorsfel som kan åtgärdas inom viss tid – endast mindre fel finns hos lantbrukaren

När Länsstyrelsen i qqq län gjorde ett kontrollbesök 2013 på ditt jordbruksföretag den dd månad hittade de följande mindre tvärvillkorsfel. Under förutsättning att vi inte hittar fler under året kan du slippa avdrag på jordbrukarstöden om du skickar in xxxx (länsstyrelsen får själv utforma texten om vilken slags styrkande dokument man vill ha in) som styrker att du har åtgärdat det som är fel.

Beskrivning av överträdelse nr 1 (Till exempel ”På betesmarksskifte 3 A fanns 0,08 hektar stark igenväxning som måste tas bort.”)

Beskrivning av överträdelse nr 2 och så vidare.

Du ska skicka in dokument som visar att du har åtgärdat felen till länsstyrelsen senast den dd månad 201x. Om inte länsstyrelsen får in dokumenten i rätt tid kommer du att få minst 1 procents avdrag på dina stöd.
2. Brev om mindre tvärvillkorsfel som inte kan åtgärdas – endast mindre fel finns hos lantbrukaren

Länsstyrelsen i qqq län hittade vid kontrollbesök den dd månad 2013 på ditt jordbruksföretag följande mindre överträdelse/överträdelser av tvärvillkor. Förutsatt att inga andra tvärvillkorsöverträdelser konstateras under året kan du slippa avdrag på vissa stöd eftersom överträdelsen bedöms som liten. På grund av den här överträdelsen/de här överträdelserna ökar dock risken att länsstyrelsen kontrollerar ditt företag på nytt under kommande år.

Beskrivning av överträdelse nr 1 (t.ex. ”Du använde för hög dos av växtskyddsmedlet xxx, men dosen översteg den tillåtna med högst 10 %.”)

Beskrivning av överträdelse nr 2 (t.ex. ”Du hade bränt halm på åkermark efter skörd, men den av halmbränning påverkade arealen var högst 0,10 hektar.”)

Beskrivning av överträdelse nr 3 o.s.v.

3. Brev om mindre tvärvillkorsfel som kan åtgärdas inom viss tid – även andra fel finns hos lantbrukaren

Länsstyrelsen i qqq län hittade vid kontrollbesök den dd månad 2013 på ditt jordbruksföretag följande mindre överträdelse/överträdelser av tvärvillkor. Eftersom även tvärvillkorsöverträdelser som inte kan klassas som mindre har konstaterats kommer det att bli avdrag på dina stöd.

Om du skickar in xxxx (länsstyrelsen får själv utforma texten om vilken slags styrkande dokument man vill ha in) som visar att du har åtgärdat det som är fel minskar risken att du får avdrag på stödet på grund av upprepade fel. Upprepade fel är sådana fel som länsstyrelsen upptäcker är samma eller liknande fel inom en treårsperiod.

Beskrivning av överträdelse nr 1 t.ex. På betesmarksskifte 3 A fanns 0,08 hektar stark igenväxning som måste tas bort.

Beskrivning av överträdelse nr 2 t.ex. Dina kalvboxar har inte genombrutna väggar, detta kan åtgärdas med att såga små hål i väggarna o.s.v.

Det är viktigt att du skriver in en fritext i IT-systemet om lantbrukaren har fått ett mindre fel trots att alla kalvboxar inte har genombrutna väggar.

Du ska skicka in dokument som visar att du har rättat till det som var fel till din länsstyrelse senast den dd månad 201x. Om inte länsstyrelsen får in dokumenten i rätt tid kommer ett liknande fel vid en framtida kontroll att räknas som en upprepning. Det innebär att du kommer få ett större avdrag på dina stöd.

4. Brev om mindre tvärvillkorsfel som inte kan åtgärdas – även andra fel finns hos lantbrukaren

Länsstyrelsen i qqq län hittade vid kontrollbesök den dd månad 2013 på ditt jordbruksföretag följande mindre överträdelse/överträdelser av tvärvillkor. Eftersom även tvärvillkorsöverträdelser som inte kan klassas som mindre har konstaterats kommer det att bli avdrag på dina stöd.

För följande mindre överträdelser slipper du dock risken att de utgör underlag för beräkning av upprepade fel som kan konstateras inom en treårsperiod.

På grund av den här överträdelserna/de här överträdelserna ökar dock risken att länsstyrelsen kontrollerar ditt företag på nytt under kommande år.

Beskrivning av överträdelse nr 1 (t.ex. ”Du använde för hög dos av växtskyddsmedlet xxx, men dosen översteg den tillåtna med högst 10 %.”)

Beskrivning av överträdelse nr 2 (t.ex. ”Du hade bränt halm på åkermark efter skörd, men den av halmbränning påverkade arealen var högst 0,10 hektar.”)

Beskrivning av överträdelse nr 3 ...